

VÄNSTERPARTIET GÖTEBORGS
KOMMUNALPOLITISKA PROGRAM
2019-2022

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	3
SÅ HÄR LÄSER DU PROGRAMMET	4
FÖRSKOLA & SKOLA	5
ÄLDRE	8
PERSONER MED NORMBRYTANDE FUNKTIONALITET	10
INDIVID & FAMILJEOMSORG	12
STADSUTVECKLING & BOSTÄDER	14
TRAFIK	16
MILJÖ & KLIMAT	18
ARBETSMARKNAD & VUXENUTBILDNING	20
PERSONAL	21
IDROTT, FRITID & FÖRENING	23
KULTUR	25
DEMOKRATI	26
UPPHANDLING	28

FÖRORD

Det här är Vänsterpartiet Göteborgs kommunalpolitiska program. Här presenteras ett stort antal förslag för att göra Göteborg till en mer rättvis och jämlik stad.

Vänsterpartiet är ett socialistiskt och feministiskt parti på ekologisk grund. I vårt program presenterar vi vår politik för att skapa en stad som är till för alla, inte bara några få. Vi förverkligar vår politik genom att flytta fram positionerna i både den parlamentariska och utomparlamentariska kampen.

Vänsterpartiets styrka är att vi har en förmåga att mobilisera för att skapa verklig förändring. Tillsammans gör vi skillnad i Göteborg.

Vänsterpartiet Göteborgs politiska program antogs på valkonferensen 2018.

SÅ HÄR LÄSER DU PROGRAMMET

Vänsterpartiet Göteborgs kommunalpolitiska program är indelat i 13 avsnitt efter kommunens verksamhetsområden. Det grundläggande socialistiska och feministiska perspektivet är vägledande för hela programmet.

Varje avsnitt inleds med en analys som beskriver de problem vi ser på området. Analysen följs av en inriktningstext som innehåller vilka lösningar vi har på problemen som beskrivits. Avsnitten avslutas med ett antal konkreta förslag.

Programmet är inte heltäckande utan beskriver vad vi ska prioritera under mandatperioden januari 2019 - december 2022.

FÖRSKOLA & SKOLA

ANALYS

Skolan har en unik möjlighet att utjämna klasskillnader. Då föräldrarnas utbildningsbakgrund påverkar barnens resultat i hög grad är det avgörande att det kompensatoriska uppdraget uppfylls. Så är det inte idag. Friskolesystemet, det fria skolvalet och ett betygssystem som stämplar elever har gjort att skolan inte lever upp till sitt uppdrag.

Skolan i Göteborg är mycket segregerad. Studievana elever går på andra skolor än studieovana. Dessutom är det stor brist på utbildad personal i arbetarklassområden. Något som påverkar barn från studieovana hem som har mest nytta av välutbildad och skicklig personal.

Grundskolorna klarar inte att säkerställa alla barns trygghet. Diskriminering, mobbning och kränkningar hindrar barn från att trivas och klara skolan. HBTQ-personer och personer med normbrytande funktionalitet är särskilt utsatta. Dessutom förekommer ofta sexuella trakasserier utan ingripanden från vuxna.

Extra anpassningar och åtgärdsprogram för barn i behov av stöd sätts ofta in för sent och är av bristande kvalitet. Att inte få det stöd som behövs tidigt i skolgången försvårar för eleverna att komma ikapp.

Förskolan har långsiktigt positiva effekter på barns lärande och utveckling. Både genom omsorgen och det pedagogiska arbetet. Barn som går miste om förskolan får det därför svårare i grundskolan. Störst påverkan har förskolan på barn vars föräldrar har låg utbildning. Förskolan lyckas i högre grad än grundskolan med det kompensatoriska uppdraget.

Det är av stor vikt att värna förskolans läroplan. Alternativ barnomsorg, exempelvis pedagogisk omsorg, som inte omfattas av samma krav som förskolan har inte kunnat uppvisa samma positiva effekter på barns lärande.

Barngruppernas storlek, att det finns förskollärare, hög personkontinuitet, anpassade lokaler och antal barn per personal är viktiga faktorer för förskolans kvalitet.

INRIKTNINGAR

Föräldrar och barn ska kunna lita på att den närmsta skolan ger en bra utbildning. Föräldrarnas utbildningsnivå eller var de bor ska inte avgöra hur bra skola barnen får gå i. Kommunens skolor ska därför säkra att det kompensatoriska uppdraget verkställs.

Alla elever ska nå målen i skolan för att ha möjlighet att läsa vidare. Grundskolans uppdrag är dock mycket bredare än så. Skolan ska präglas av solidaritet och utgå från ett demokratiskt förhållningssätt. Skolornas kvalitets- och uppföljningsarbete ska därför inte bara handla om betygsresultat.

Skolan ska vara en plats fri från alla former av mobbning, kränkningar och diskriminering. Alla skolor ska ha ett aktivt normkritiskt arbete. Högstadieskolor ska erbjuda tjejer kurser i feministiskt självförsvar och killar ska ges särskilda tillfällen att prata om destruktiva maskulinitetsnormer.

Elevhälsan ska arbeta förebyggande och främjande för att bidra till en bättre arbetsmiljö för eleverna. Därför ska antalet kuratorer, skolsköterskor och psykologer i förhållande till antalet elever öka. Barn i de lägre årskurserna upplever att de har mer inflytande än vad barn i de högre årskurserna har. Därför ska elevinflytandet framför allt i de högre årskurserna förstärkas. Inom gymnasieskolan kan elevorganisering i form av elevkårer vara en framgångsrik väg.

Likvärdigheten mellan skolor ska öka. Det innebär inte att alla skolor ska göra likadant, däremot ska de bättre kompensera för barns olika förutsättningar. För att det ska vara möjligt ska resurser fördelas efter behov i större utsträckning än idag.

Arbetsmiljön för de som arbetar i kommunens skolor ska förbättras. Det ska framförallt göras genom att ge skolan mer resurser och minska antalet barn i grupperna och elever i klasserna. Då ges lärare, barnskötare och förskollärare bättre

möjligheter att möta varje elev. Även möjligheten till planeringstid för pedagoger ska öka.

Kommunen ska inte konkurrera om lärare mellan skolorna genom högre löner. Istället ska satsningar göras på att förbättra arbetsmiljön och den administrativa bördan ska minskas så att alla skolor blir bra arbetsplatser. Fokus ska ligga på att ge lärare rätt förutsättningar. Det kan bland annat göras genom att ha två lärare i klassrummet samtidigt eller minska storleken på klasserna.

När det är möjligt ska kommunen ”överanställa” istället för att använda vikarier. Det kan bland annat göras genom att fastanställa vikarier som arbetar på flera förskolor/skolor eller genom att höja grundbemanningen så att vikarier inte behöver användas lika ofta.

Personal på förskolor i arbetarklassområden ska ges möjlighet att läsa till barnskötare eller förskollärare inom ramen för sin anställning. Även lärare ska ges möjlighet till fortbildning.

Rektorers och enhetschefer inom förskolan ska ges bättre möjligheter att leda den pedagogiska verksamheten, exempelvis genom att fler stödjande funktioner finns på plats på enheterna. Lärare ska ges förutsättningar att utveckla sin undervisning, bland annat genom att studera sin egen undervisning med hjälp av handledning eller kollegialt lärande.

Alla barn som behöver extra anpassningar ska få det. Barn kan behöva få stöd redan på förskolan, men framför allt under lågstadietiden. Stödet till barn med normbrytande funktionalitet ska förbättras.

Modersmålsundervisningen och studiehandledning på modersmål är viktigt för att skolorna ska kunna uppfylla det kompensatoriska uppdraget och kvaliteten på dessa verksamheter ska öka. Skolan behöver möjliggöra utvecklandet av de nationella minoriteternas språk och kulturer på ett bättre sätt.

Skolan ska vara helt avgiftsfri. Det är skolornas ansvar att barnen får den mat som de behöver för att orka med skoldagen.

Kvaliteten i förskolan ska förbättras. Små barn behöver stabilitet och inte ha för många relationer samtidigt. Därför behöver barngruppernas storlek och antalet barn per personal minska, för att lyckas

med det behöver vi bygga fler förskolor.

Förskollärare ska finnas på alla förskolor då de är viktiga för att utveckla det pedagogiska arbetet. Alla förskolor ska arbeta med att motverka stereotypa könsroller.

Fritidshemmens kvalitet ska förbättras och elevgruppernas storlek ska minska. Fritidshemmen ska stödja elevernas sociala utveckling och erbjuda en meningsfull fritid. Att locka barn i över delen av målgruppen är en viktig åtgärd för att säkerställa att alla barn har meningsfull fritid och pålitliga vuxna omkring sig.

Kommunens skolor ska ha moderna välanpassade, fräscha och hållbara lokaler, med skolgårdar och utemiljöer jämlikt utformade för lek och lärande. Fler grundskolor och förskolor ska byggas för att fylla behovet när kommunen växer. Uttjänta skolbyggnader ska rustas upp eller rivas och ersättas med nya.

VÄNSTERPARIET ARBETAR FÖR ATT:

- Ge alla barn i förskoleåldern rätt till minst 30 timmars barnomsorg i veckan.
- Minska antalet barn i förskolan till högst tolv barn i småbarnsgrupper och 15 barn i storbarnsgrupper.
- Minska antalet elever per pedagog och antalet barn i lågstadielklasserna.
- Minska antalet barn i fritidshemmen till högst 25 i varje grupp.
- Göra förskolan avgiftsfri för hushåll som har inkomster upp till 25 000 kr/månaden.
- Göra fritidshemmen helt avgiftsfria. I ett första steg ska progressiviteten öka.
- Tillgängliggöra och individanpassa modersmålsundervisningen.
- Utredda hur de nationella minoriteternas rättigheter kan tillgodoses bättre i grundskolan.
- Öka andelen legitimerad personal i skolan och förskollärare i förskolan i arbetarklassområden.
- Skapa en så stor variation av klassbakgrund som möjligt i elevsammansättningen genom att förändra skolorna upptagningsområden.
- Erbjuder fler elever studiehandledning på modersmål.
- Erbjuder barnomsorg på kvällar, nätter och helger i alla stadsdelar.
- Erbjuder tjejer kurser i feministiskt självförsvar på alla högstadieskolor.

- Erbjuder killar kurser i att motverka destruktiva maskulinitetsroller på alla högstadieskolor.
  - Erbjuder frukost på alla skolor.
  - Ge fler som arbetar på förskolor i arbetarklassområden möjlighet att på arbetstid läsa till barnskötare eller förskollärare.
  - Göra skolan helt avgiftsfri och inte kräva att barn tar med sig matsäck eller mellanmål i förskolan eller fritidsverksamheten.
  - Ge barn till papperslösa rätt till förskoleplats.
  - Öka möjligheterna för elever på introduktionsprogrammen att få ämnesundervisning.
- Öka andelen kommunala skolor.
  - Erbjuder läxhjälp till alla elever i grundskolan och på gymnasiet.
  - Skolmaten ska lagas lokalt och vara ekologisk och vegetarisk i så hög utsträckning som möjligt.
  - Öka elevinflytandet och uppmuntra elever att organisera sig.
  - Förbättra och rusta upp skolgårdarna.
  - Stegvis införa sex timmars arbetsdag på kommunens förskolor.

ÄLDRE

ANALYS

Andelen äldre som får äldreomsorg har stadigt minskat sedan 1980. Den främsta anledningen är att människor blivit allt friskare, men det handlar även om minskade resurser.

Äldre med arbetarklassbakgrund löper större risk för ohälsa både när det gäller den fysiska och psykiska hälsan. Likaså är den psykiska ohälsan bland äldre kvinnor mer utbredd än mäns. Det är därför av stor vikt att utjämna klass- och könsskillnaderna i livsvillkor.

Besparingarna på äldreomsorgen har försämrat kvaliteten och många äldre upplever att de inte får den hjälp de har rätt till. Dessutom upplever många äldre att omsorgen brister i kontinuitet. Det handlar om att det ska vara samma personer som kommer, att de dyker upp på samma tider och utför hjälpen på liknande sätt.

Från och med 2021 och framåt väntas gruppen äldre att öka kraftigt och följaktligen behovet av äldreomsorg. Det innebär att behovet av att bygga nya äldreboenden och renovera befintliga kommer att öka. Även behovet av andra boendeformer kommer att öka såsom trygghetsboenden och tillgänglighetsanpassade lägenheter i stort.

Allt mer sjukvård utförs i hemmet och på äldreboenden. Det är en positiv utveckling för äldre men ställer krav på högre kompetens i den kommunala hälso- och sjukvården och i äldreomsorgen. Utvecklingen ställer dessutom högre krav på samverkan mellan regionens och kommunens hälso- och sjukvård.

Äldre HBTQ-personer har ofta kämpat ett helt liv emot stigmatisering och diskriminering. De har levt under ett större förtryck än yngre generationer och har ett stort behov av att bli synliggjorda.

Personalen inom äldreomsorgen har tuff arbetsmiljö och låga löner. Det leder till att många inte orkar ett helt arbetsliv utan blir sjuka eller går i pension tidigt. De får därigenom en sämre pension och sämre möjligheter till en trygg ålderdom.

Till följd av besparingarna på äldreomsorgen har inte bara arbetsbelastningen för personalen ökat, utan även för anhöriga. De flesta anhörigvårdare är kvinnor mellan 50 år och 65 år från arbetaryrken.

Hemtjänsten har privatiserats genom att ett system enligt Lagen om Valfrihet (LOV) har införts. Det har lett till otrygghet för de äldre, försämrade arbetsvillkor för personalen, svårigheter att följa upp de privata hemtjänstföretagen och stora kostnader för kommunen.

INRIKTNINGAR

Äldre ska kunna känna trygghet och att de får den omsorg de behöver. Det är kommunens ansvar att det finns en äldreomsorg som är tillgänglig, likvärdig och har en hög kvalitet.

Hur äldre har det och hur de mår påverkas av livsvillkor och levnadsvanor. För att skapa en jämlik hälsa bland äldre måste klass-, köns- och hälsoskillnaderna utjämnas. Äldreomsorgen ska arbeta hälsofrämjande för att kompensera för dessa skillnader.

Äldre med bra sociala relationer är mer nöjda med livet. Det är därför av stor vikt att möjliggöra för äldre att behålla sina sociala relationer och motverka isolering. Det handlar bland annat om att tillgänglighetsanpassa bostäder för att äldre själva ska kunna ta sig in och ut ur sin bostad, förbättra för äldre ekonomiskt och motverka psykisk ohälsa.

Inom hemtjänsten ska omsorgstagare ges möjlighet att påverka hjälpen de får. Det innebär att de själva ska kunna bestämma hur de vill använda tiden de fått beviljad. Dessutom ska det säkerställas att den beviljade tiden utförs hos omsorgstagaren i så stor utsträckning som möjligt.

Maten inom hemtjänsten ska förbättras. För att ersätta dagens hemlevererade matlådor ska nya tillagningskök byggas för att kunna distribuera mat till omsorgstagarna. För de som önskar ska hemtjänstpersonalen laga mat i hemmet. Kontinuiteten inom hemtjänsten ska förbättras. Kommunen ska möjliggöra att det är samma personer som kommer, att de dyker upp på samma

tider och att hjälpen utförs på liknande sätt i så stor utsträckning som möjligt.

Nya äldreboenden ska byggas och flera befintliga ska renoveras. Från 2021 ska ett boende per år stå klart för att klara av att täcka behoven av äldreboendeplatser. Antalet trygghetsbostäder ska fördubblas till 2025.

Kommunens äldreboenden ska ha en hög grundbemanning och maten ska vara av hög kvalitet. Alla äldreboenden ska dessutom vara utrustade med nödvändig välfärdsteknik. Både för att stärka hyresgästernas självständighet och för att förbättra arbetsmiljön för personalen.

Äldreomsorg ska ses som en rättighet och inte begränsas av den äldres ekonomi. Avgifterna inom äldreomsorgen ska därför vara fortsatt låga. Trygghetslarm ska vara avgiftsfritt.

Kommunens hälso- och sjukvård och hemtjänst ska anpassas efter att allt fler med stora omsorgs- och vårdbehov bor kvar hemma. Kompetensutveckling och kvalitetsuppföljning av den kommunala hälso- och sjukvården ska därför stärkas.

Arbetsmiljön inom äldreomsorgen ska förbättras. Det handlar bland annat om att personalens inflytande över sitt arbete ska öka, arbetstiden ska förkortas, bemanningen ska öka och de ska ges tillräckligt med tid för sina arbetsuppgifter. Fler karriärvägar och möjligheter till kompetensutveckling ska inrättas.

Äldreomsorgen ska drivas i kommunal regi i större utsträckning. Tidigare privatiseringar och utförsäljningar ska återtas.

VÄNSTERPARTIET ARBETAR FÖR ATT:

- Ersätta matlådorna inom hemtjänsten med lokalt lagad mat.
- Slopa karensdagen för personal inom äldreomsorgen.
- Inrätta minst en äldreboendeenhet avsedd för HBTQ-personer.
- Inrätta ett trygghetsboende avsett för HBTQ-personer.
- Sänka heltidsmättet för nattpersonal till 30 timmar.
- Inrätta aktivitetsteam inom hemtjänsten.

- Ge möjlighet för personal inom äldreomsorgen att träna på arbetstid.
- Inrätta fler träningslokaler för äldre.
- Driva äldreomsorg i kommunal regi i större utsträckning.
- Avskaffa systemet enligt LOV inom hemtjänsten
- Öka grundbemanningen.
- Inrätta anhörigcentrum i de stadsdelar som idag saknar det.
- Införa stjärnmärkning av demenskunskap enligt modellen av Svenskt Demenscentrum.
- Inrätta demenssteam inom hemtjänsten i alla stadsdelar.
- Utveckla en äldreakademi för fortbildning och grundutbildning inom äldreomsorg.
- Genomföra kompetensinsatser inom missbruksvård i hemtjänsten.
- Bygga ett kombinerat äldre- och studentboende. Studenterna ska ges möjlighet att arbeta inom verksamheten i utbyte mot reducerad hyra.
- Stegvis införa sex timmars arbetsdag på kommunens äldreboenden.
- Inrätta ett rum för stillhet, bön och reflektion oavsett världsåskådning på kommunens äldreboenden.

PERSONER MED NORMBRYTANDE FUNKTIONALITET

ANALYS

Personer med normbrytande funktionalitet har rätt till full delaktighet i samhället. Det är först i mötet med omgivningen som det avgörs om den normbrytande funktionaliteten också ska bli ett funktionshinder. Personer med normbrytande funktionalitet har ofta sämre livsvillkor än andra när det gäller bland annat inkomst, utbildningsnivå och tillgång till bostäder och arbete.

Funktionalitetsfrågor kommer ofta i skymundan. Det råder kunskapsbrist på området hos kommunens anställda. Funkofobin är utbredd och innebär ofta att personer med normbrytande funktionalitet reduceras till omsorgstagare. Det märks särskilt på arbetsmarknaden som inte lyckas inkludera personer med normbrytande funktionalitet.

Arbetet med enkelt avhjälpna hinder har gått för långsamt. Kommunens fysiska miljö är fortfarande otillgänglig. Många av kommunens kulturarenor är exkluderande, där rullstolsburna hänvisas till avgränsade områden. Det bygger delvis på en funkofobisk inställning om att personer med normbrytande funktionalitet bara umgås med personer som också har en normbrytande funktionalitet.

Intentionerna i LSS-lagstiftningen har urholkats. Allt färre beviljas statlig personlig assistans, vilket drabbar individer och familjer hårt. Det innebär dessutom att ett större ansvar hamnar på kommunerna.

Personer med normbrytande funktionalitet är ofta beroende av stöd från samhället för att kunna leva ett självständigt liv. Personerna får dock inte alltid det inflytande över insatserna som de har rätt till. Dessutom ser insatserna olika ut i kommunen vilket kan innebära att en person som flyttar mellan stadsdelar plötsligt inte får behålla de insatser hen tidigare haft.

Daglig verksamhet beviljas personer med normbrytande funktionalitet som bedöms stå långt ifrån arbetsmarknaden. För en del personer med normbrytande funktionalitet är inriktningen att stärka möjligheterna till kommunikation och delaktighet i vardagen. För andra är daglig verksamhet ett steg på vägen mot ett arbete. Allt för få med arbetsförmåga får möjlighet att gå vidare till vanliga jobb och går därmed miste om möjligheten till egen försörjning.

Den dagliga verksamheten har privatiserats genom att ett system enligt Lagen om Valfrihet (LOV) har införts. Något som riskerar att leda till detaljreglering, försämrade arbetsvillkor och minskade resurser till verksamheterna.

Västra Götalandsregionen, som har huvudansvar för kollektivtrafiken, har inte lyckats tillgängliggöra kollektivtrafiken för personer med normbrytande funktionalitet. Istället hänvisas de till färdtjänsten. Färdtjänst är bra men det kräver lång framförhållning, det är svårt att själv bestämma tider att åka och chaufförerna har inte alltid tillräckligt med kunskap om personer med normbrytande funktionalitet. Det ska vara möjligt att resa med färdtjänst på lika villkor som övrig kollektivtrafik. Det ska gå att boka färdtjänst under samma timmar på dygnet som kollektivtrafiken går.

Stödet till föräldrar till barn med normbrytande funktionalitet är inte tillräckligt. Insatserna är oftast av god kvalitet, men brist på samordningen mellan olika myndigheter kräver mycket tid och engagemang från barnens föräldrar. Många föräldrar upplever att det fungerar relativt väl när barnen är små, men blir sämre under barnets tonårstid och övergång till vuxenlivet.

INRIKTNINGAR

Alla personer, oavsett funktionalitet, ska kunna vara fullt delaktiga i samhället på samma villkor. Det innebär att samhället måste undanröja de hinder som finns.

LSS-insatserna ska göras mer likvärdiga inom kommunen. Då Försäkringskassan nekar personer med normbrytande funktionalitet personlig assistans ska kommunen se till att de inte hamnar mellan stolarna. Personen det berör ska alltid stå i centrum för insatserna och ges inflytande över besluten.

Personer med normbrytande funktionalitet som bor på boenden med särskild service ska ges ökade möjligheter till inflytande. Varje persons egenmakt ska respekteras. Metoder för att säkerställa detta ska utvecklas.

Kommunens dagliga verksamhet ska hålla en hög kvalitet och anpassas efter den enskildes behov och intressen. De negativa effekterna av systemet enligt LOV ska så långt det är möjligt inte drabba enskilda. Transporter till och från daglig verksamhet ska utföras på ett tryggt och miljömedvetet sätt utan höjda avgifter.

Habiliteringsersättningen ska höjas även om personer som beviljats daglig verksamhet får sin försörjning från annat håll. Att delta i daglig verksamhet ska inte innebära någon kostnad för den enskilde. Fler insatser ska göras för att fler personer som har deltagit i daglig verksamhet får möjlighet till arbete.

Utbildningsinsatser för kommunens anställda kring funktionalitetsfrågor ska genomföras. Alla kommunens verksamheter ska vara fullt tillgängliga för personer med normbrytande funktionalitet. Detta ska även tydliggöras i bland annat informationsmaterial.

Kommunen som arbetsplats ska tillgängliggöras och fler personer med normbrytande funktionalitet ska erbjudas praktikplatser i verksamheterna.

VÄNSTERPARTIET ARBETAR FÖR ATT:

- Genomföra utbildningsinsatser för kommunens anställda i funktionsrättsfrågor.
- Höja habiliteringsersättningen så att den minst täcker kostnaden för lunch.
- Förbättra stödet till föräldrar som har barn med normbrytande funktionalitet.
- Öka antalet bostäder med särskild service så att behovet täcks.
- Utöka de kommunala arbetsmarknadsinsatserna för personer med normbrytande funktionalitet.

- Genomföra utbildningsinsatser i funktionsrättsfrågor för chaufförer inom färdtjänst.
- Öka antalet fritidsresor med färdtjänst och flexibiliteten när det gäller tid och framförhållning.
- Tillgängliggöra alla kommunala verksamheter för personer med normbrytande funktionalitet.
- Undanröja alla enkelt avhjälpna hinder i kommunens lokaler och på allmänna platser.
- Avskaffa privatiseringen av daglig verksamhet genom LOV.

INDIVID & FAMILJEOMSORG

ANALYS

Det är kommunens ansvar att på demokratisk och solidarisk grund främja jämlika levnadsvillkor och ett värdigt liv i trygghet. Socialtjänsten ska fungera som skyddsnet för personer som befinner sig i ekonomisk eller social kris.

Mäns våld mot kvinnor är en av de yttersta konsekvenserna av vårt patriarkala samhälle. Våldet drabbar även de barn som befinner sig i utsatta uppväxtmiljöer där de blir vittnen till våld. Barn får även ta konsekvenser av missbruk i familjen. Många hindras av ekonomiska skäl att delta i fritidsaktiviteter och i förlängningen samhällslivet. Barn till ensamstående mammor och till utlandsfödda föräldrar är de barn som löper störst risk för att växa upp i fattigdom.

Antalet hemlösa och personer som blir utestängda från bostadsmarknaden ökar i Göteborg. En stor del av ökningen består av barnfamiljer. Många gånger är bristen på bostäder anledningen, vilket tvingar kommunen till dyra kortsiktiga lösningarna för att ge familjer tak över huvudet.

Det finns även risk för att kvinnor och barn som bor på skyddade boenden hamnar i bostadslöshet på grund av bostadsbristen.

Beroendesjukdomar är ett växande folkhälsoproblem. Kvinnor som lever i missbruk blir oftare utsatta för våld och sexuella övergrepp av sin partner, behandlingspersonal eller andra personer med missbruksproblem.

Många människor har flytt till Sverige och Göteborg de senaste åren, inte minst ensamkommande barn och ungdomar. Det har ställt höga krav på både kommunen, ideella organisationer och civilsamhället. Asylprocessen är många gånger lång och svår för den enskilde.

Många EU-migranter befinner sig i en utsatt situation då de saknar rättigheter som är grundläggande för andra invånare i kommunen. Barn till EU-migranter är särskilt utsatta.

INRIKTNINGAR

De som är beroende av samhällets stöd för sin dagliga försörjning ska ha rätt till ett värdigt liv och möjlighet att råda över sin ekonomi. Försörjningsstödet ska därför höjas.

Alla kommunens verksamheter ska ha kunskap om våld i nära relationer för att kunna agera förebyggande och uppmärksamma när någon blir utsatt. Därför ska fler utbildningsinsatser genomföras.

I kontakten med socialtjänsten är individen i en beroendesituation. Rättssäkerheten måste därför fungera. Det förebyggande sociala arbetet ska prioriteras.

Socialekreterarna måste ha bra förutsättningar att utföra sitt arbete, annars fungerar inte myndighetsutövningen och personer som behöver stöd riskerar att hamna i kläm. Personalen inom socialtjänsten ska få bättre arbetsvillkor.

Kommunen ska ge alla invånare möjlighet att komma ur eller minska sitt missbruk. De som har ett pågående missbruk ska få vård och insatser från kommunen utifrån sina individuella behov. Kvinnor som lever i missbruk ska få möjlighet till behandling i grupper med enbart kvinnliga deltagare och behandlare.

Göteborg ska fortsätta vara en kommun som står upp för demokratiska och solidariska värderingar. Kommunen ska därför ta ett större ansvar för barn och ungdomar som kommit till Sverige utan sina föräldrar.

Kommunen ska tillgodose EU-migranternas behov genom att fortsätta att samarbeta med och ge ekonomiskt stöd till frivilligorganisationer.

Barnfattigdomen ska upphöra genom att klasskillnaderna utjämnas. Kommunen ska bland annat minska arbetslösheten för föräldrar i en utsatt social situation och höja försörjningsstödsnormen.

VÄNSTERPARTIET ARBETAR FÖR ATT:

- Vräkningar av barnfamiljer ska upphöra.
- Öka antalet kommunala kvinnojourer och skyddade boenden.
- Höja försörjningsstödsnormen och försörjningsstödet till barnfamiljer.
- Höja försörjningsstödet med 20 procent till barnfamiljer under sommarmånaderna och fördubbla försörjningsstödet under fler högtidsdagar.
- Öka antalet socialsekreterare inom socialtjänsten.
- Säkerställa att alla med ekonomiskt bistånd får kollektivtrafikkort.
- Inrätta behandlingar för kvinnor som lever i missbruk med enbart kvinnliga deltagare och behandlare.
- Göra all missbruksrådgivning kostnadsfri.
- Införa samutredningar för barnfamiljer där en eller båda föräldrarna har missbruksproblematik.
- Införa ett sprututbytesprogram tillsammans Västra götalandregionen.
- Inrätta en jour- och stödverksamhet direkt riktad till HBTQ-personer.

STADSUTVECKLING & BOSTÄDER

ANALYS

Göteborg är en segregerad stad. Segregationen kommer till uttryck i form av boendesegregation och stora skillnader i inkomst, utbildningsnivå och hälsa mellan invånarna i olika stadsdelar. Det är tydligt att kommunens segregering är en klassfråga.

Bostadsbristen är stor i Göteborg. Befolkningen har ökat mer än antalet bostäder vilket leder till fler personer i varje bostad. Ofta är det barnfamiljer som lever trångt i för små lägenheter. Det finns dessutom många unga vuxna som väntar på att få flytta hemifrån.

Bostadsbolagen bygger ofta dyra bostadsrätter eller hyresrätter med höga hyror. Det är inte samhällsekonomiskt hållbart att ensidigt låta marknaden styra bostadsbyggandet. Kommunen behöver istället bygga hyresrätter med rimliga hyror som vanligt folk har råd att bo i.

Stadsutvecklingens huvudspår är idag att förtäta och bygga inifrån och ut. Förtätningen fokuseras ofta på att bygga bostadsrätter i områden med en majoritet hyresrätter. Syftet är att bygga en mer socialt blandad stad och bryta segregationen. Något som dock riskerar att utestänga de som inte har råd att köpa sin bostad.

Stora delar av hyresbeståndet i kommunen behöver renoveras. Särskilt miljonprogramsbostäderna står inför ett stort renoveringsbehov. Det finns risk för att dessa bostäder renoveras på ett sätt som medför kraftigt höjda hyror, vilket leder till att många hyresrättsinnehavare inte kan bo kvar.

Beståndet av hyresrätter med förhållandevis låg hyra renoveras bort, genom att fastighetsägare gör så kallad rullande rot. Fastighetsägare väntar på att hyresrättsinnehavare flyttar ut och passar då på att göra en totalrenovering vilket möjliggör kraftiga hyreshöjningar. En konsekvens av detta förfarande är att trösklar återigen höjs för dem med låga eller normala inkomster.

Både vid nyproduktion och ombyggnad uppstår fossila utsläpp och de behöver ersättas av klimatsmart byggande med fossilsnåla material och energisparande och elproducerande lösningar.

INRIKTNINGAR

Bostadsbristen ska byggas bort och kommunen ska fortsätta förtäta. Inriktningen på stadsbyggnationen ska vara att bygga hyresrätter, samt att bygga tätt och tillgängligt med ekologisk och social hållbarhet. Det ska även finnas tillräckligt utrymme för gator och ett effektivt gatunät.

Kommunen ska arbeta mer mål- och lösningsfokuserat för att bygga bort bostadsbristen genom att bygga ut staden. Produktionen av byggplaner ska öka. Segregationen ska brytas genom att bygga mer socialt blandat. Det innebär att blanda upplåtelseformer i större utsträckning. Bland annat ska fler billiga hyresrätter byggas i områden med få hyresrätter. I dessa områden ska dessutom tillgången till god service och bra kollektivtrafik öka för att minska bilberoendet.

Genom allmännyttiga bostadsbolag kan kommunen påverka vad och hur mycket som byggs genom ägardirektiv och demokratisk styrning. Allmännyttan ska därför stärkas och utförsäljningar upphöra.

Allmännyttan ska öka sin produktion och andelen hyresrätter i kommunen ska öka. Nya hyresrätter ska byggas efter människors behov och resurser och inte för att maximera fastighetsägares vinster. Arbetet med att hitta modeller med låg hyressättning ska fortsätta och utvecklas.

Kommunen ska värna bostaden som en social rättighet. Hyresnivåerna inom allmännyttan ska aldrig höjas markant. Renoveringar av allmännyttan ska genomföras så alla hyresrättsinnehavare har råd att bo kvar och det demokratiska inflytandet hos hyresrättsinnehavaren ska säkerställas.

Vid marktilldelning ska krav ställas på att den blivande hyresvärden placerar sina lediga hyresrätter

i Boplats kösystem och att de ska uppträda ansvarsfullt gentemot sina hyresrättsinnehavare. Dessutom ska de förhandla och komma överens med Hyresgästföreningen vid hyresförhandlingar och renoveringar.

Kommunen ska bygga slutna kvarter i större utsträckning för att främja granngemenskap och trygghet. Slutna kvarter bidrar även till att bevara fler grönytor då de tar upp mindre yta än punkthus eller andra friliggande bostadshus. Exklusiva bostadsrätter med tjustig utsikt för de förmögna ska inte få gå före förtätning och fler hyresrätter

I planprocessen ska välfärden och idrottens behov tydligare omhändertas. Idag saknas ofta en god planering för att tillgodose kommunens egna verksamheters behov av lokaler. Riktlinjer och nyckeltal för sociala behov ska tas fram och implementeras i planprocessen. Stadsplaneringen måste inkludera människors behov av förskolor och skolor, fritidsgårdar, mötesplatser, lek- och idrottsplatser och mycket mer där de bor.

Antalet parkeringsplatser per nybyggd lägenhet ska minska. Kommunen ska bygga parkeringshus eller garage istället för parkeringar på gator eller andra öppna ytor.

Byggnationen av nya externa köpcentrum ska motverkas både för att värna klimatet och för att främja den lokala handeln. Istället ska det finnas verksamheter och affärer i bottenplan i så stor utsträckning som möjligt.

Framtiden Byggutveckling skapades som ett steg mot att få ett byggande bolag. Kommunen ska ta fler steg mot att bolaget ska bli ett utförande byggbolag.

VÄNSTERPARTIET ARBETAR FÖR ATT:

- Bygga 2500 bostäder inom allmännyttan per år från 2021 varav minst 2000 ska vara hyresrätter.
- Bygga 20 000 bostäder till 2022.
- Omvandla byggherrebolaget inom AB Framtiden till ett utförande byggbolag.
- Genomföra renoveringar inom allmännyttan på ett sådant sätt att alla har möjlighet att bo kvar.
- Tillgänglighetsanpassa alla kommunens lokaler.
- Bygga hyresrätter med en snitthyra på max 1600 kronor per kvadratmeter och år.

- Ingen kommunal mark eller fast egendom ska säljas till privata ägare. Kommunen ska sträva efter att behålla den del av kommunens yrkande som är kommunal egendom.
- Prioritera ekologiskt hållbara, energisparande och energiproducerande lösningar vid bostadsproduktion och renoveringar.

TRAFIK

ANALYS

Kommunens befolkning ökar, ekonomin växer och därmed ökar också trafiken. Den ökade trafiken medför i sin tur trängsel, buller och föroreningar vilket påverkar många invånare negativt. Det är därför nödvändigt att minska de fossila utsläppen och prioritera de hållbara resealternativen.

Göteborg är historiskt en stad byggd för bilen och avstånden mellan stadsdelarna är ibland stora. Det är något som fortsatt präglar kommunens infrastruktur och bilismen tar en alltför stor plats av stadsutrymmet. För att möjliggöra för alla att kunna resa i kommunen behöver det kollektiva resandet och resandet med cykel öka på bekostnad av bilresandet.

Bilismen medför återkommande trängsel och fossila utsläpp som förstör klimatet. Det befäster dessutom klass- och könsskillnader eftersom rika och män kör mest bil. Även om satsningar under de senaste åren gjorts på att förbättra för cykelpendling återstår mycket att göra. Ambitionsnivån för att öka det kollektiva resandet behöver öka.

Västsvenska paketet och Sverigeförhandlingens Storstadssatsning innebär en positiv utveckling för kommunen och stora infrastruktursatsningar är nödvändiga i takt med att kommunen växer. Bilåkandet minskade kraftigt när trängselskatten infördes, men har det senaste året börjat öka igen. Därför krävs ytterligare åtgärder för att förbättra kollektivtrafiken.

INRIKTNINGAR

Alla invånare ska ha möjlighet att kunna ta sig fram på ett hållbart sätt. De hållbara transportalternativen ska därför öka på bekostnad av de ohållbara.

Förutsättningarna för att använda cykel i kommunen ska förbättras, bland annat genom att cykelvägsnätet byggs ut och moderniseras. En större andel av trafikbudgeten ska gå till cykelsatsningar. Att öka cykelpendlingens andel leder till positiva effekter både för miljö, klimat och folkhälsa.

Flera storstäder i världen skapar bilfria innerstäder, bland andra Oslo. Det är en modern och positiv utveckling som bidrar till renare luft, bättre framkomlighet för klimatvänliga transportslag och minskad trängsel. Därför ska kommunen påbörja en omställning till att göra Göteborgs centrum bilfritt senast 2035.

Hastigheterna för bilar i centrum ska sänkas. Centrala delar som tas i anspråk av bilar ska omvandlas i större utsträckning så att de kommer fler invånare till del genom fler grönytor och att gång och cykel prioriteras.

Det ska vara enkelt för alla invånare att resa för att få ihop sin vardag och fritid. Skolungdomar ska fortsatt få fria kollaktivtrafikresor och fler pensionärsgrupper ska inkluderas i pensionärskortet för kollektivtrafik. Klasstillhörighet och ekonomisk situation ska inte avgöra vilka som har möjlighet att resa i kommunen.

För att förbättra förutsättningarna att resa kollektivt ska spårvägen i centrala Göteborg skiljas från övrig trafik i större utsträckning, bland annat genom ökad planskildhet. Kommunen inför miljözoner för vissa fordonstyper från och med år 2020.

Tillgängligheten och tillförlitligheten i kollektivtrafiken ska öka, inklusive färdtjänst och flexlinjen. Även säkerheten för fotgängare och cyklister ska förbättras, bland annat genom att trafikantslag skiljs åt med egna gång- och cykelbanor skilda från biltrafiken

Fler invånare ska välja mer klimatsmarta alternativ till bilen genom bland annat stimulansmedel. Förutsättningarna för elbilar ska förbättras. Kommunen ska arbeta för ökad elektrifiering av den icke-spårburna kollektivtrafiken.

Yrkestrafikens behov av framkomlighet i centrum ska ges ett större utrymme på bekostnad av privatbilismen.

VÄNSTERPARTIET ARBETAR FÖR ATT:

- Minska de fossila utsläppen från biltrafiken.
- Utredda hur Göteborgs innerstad kan göras bilfri till år 2035.
- Skapa fler attraktiva miljöer i staden genom omvandling av gatuparkering till gång- och cykelstråk, grönytor och serveringar.
- Cykelinvesteringarnas andel av kommunens trafikrelaterade investeringar och underhåll ska öka.
- Utredda kommunala cykelvägsnormer utifrån tre typer av banor: cykelmotorväg, stadscykelbana och gång- och cykelbana.
- Omvandla lämpliga dubbelfiliga bilgator och bilvägar till en bilfil och en cykelfil.
- Bygga ut cykelparkeringar för vanliga cyklar, el- och lastcyklar genom omprioritering av gatuparkeringen mellan bil och cykel.
- Avgiften för bilparkering ska utgå från marknadspris kopplat till fastighetsvärde och pris i kommersiella parkeringsanläggningar i aktuellt område.
- Elektrifiera all färdtjänst och stadsbusstrafik till år 2024.
- Anlägga fler kollektivtrafikfält både vid tillfartsleder och i centrala Göteborg.
- Reservera kollektivtrafikens viktiga stråk för nyttotrafik, som Västtrafik och Färdtjänst, under högtrafik för att öka deras framkomlighet och hastighet.
- Främja elbils- och elcykelpooler.
- Bygga ut laddinfrastrukturen för elbilar.
- Tillgänglighetsanpassa områden där gatsten dominerar.
- Fortsätta utbyggnaden av linbanor mellan Svingeln och Brunnsbo samt mellan Kortedala och Backa via Hjällbo.
- Återkommunalisera de privatiserade verksamheterna i Göteborgs hamn.

MILJÖ & KLIMAT

ANALYS

Klimatet är vår tids stora ödesfråga. Arbetet måste ske globalt men det finns även mycket att göra på lokal nivå. Oroande siffror pekar mot att flera av kommunens centrala klimatmål går åt fel håll. Takten och intensiteten i klimatarbetet måste därför öka om målet om maximalt 1,5 graders uppvärmning ska kunna nås.

De resurser som genomsnittsinvånaren använder motsvarar resurserna för fyra jordklot. Resursanvändandet är dock ojämnt fördelat. Kvinnor reser mer hållbart än män och överklassens livsstil bidrar till större utsläpp jämfört med arbetarklassens. Att utjämna klass- och könsskillnader är därför en förutsättning för att lösa miljö- och klimatutmaningarna.

För att bromsa klimatförändringarna behöver den totala konsumtionen minska och samhället ställas om mot en mer cirkulär ekonomi där produkter och råvaror i högre grad återanvänds och återvinns.

Kommunen växer i snabb takt, vilket är positivt. Samtidigt innebär det stora utmaningar för biologisk mångfald och ekosystem. Bevarandet av känsliga naturmiljöer behöver därför omhändertas på ett tydligt sätt.

Kommunen står inför stora framtida utmaningar när det gäller vattenförsörjning och rening av avloppsvatten. Dessa utmaningar behöver hanteras, inte minst mot bakgrund av att översvämningsriskerna ökar med ett förändrat klimat.

INRIKTNINGAR

Klimat- och miljöfrågorna ska prioriteras högt i kommunen. De viktigaste områdena är fossilfri energiförsörjning och hållbara transporter. Kommunen ska också genomföra satsningar på hållbar matproduktion och hållbart byggande.

Produktionen av förnybar energi ska öka. Omställningen till fossilfri energiförsörjning ska intensifieras med fokus på investeringar i vind- och solenergi.

Investeringar i förnybar energi är långsiktigt lönsamma, vilket i vissa fall står i motsättning till de kommunala bolagens kortsiktiga lönsamhetskrav. Kommunala bolags ägardirektiv ska därför ändras vid behov så att den förnybara el- och fjärrvärmeproduktionen har lägre lönsamhetskrav och längre avskrivningstid. Fjärrvärmens ska ställas om till fossilfritt där biobränslen kan vara en dellösning.

Styrningen och uppföljningen i kommunen ska bli tydligare genom en särskild klimatbudget och att alla beslut på ett tydligt sätt analyseras utifrån ett klimatperspektiv.

Kommunen ska vara en klimatsmart arbetsgivare som belönar anställda som reser hållbart till jobbet, som minskar antalet tjänsteflygresor och utvecklar alternativ som digitala sammanträden.

För att skydda den biologiska mångfalden ska viktiga naturområden skyddas. Värnandet av ekologiskt känsliga miljöer och tillgången till grönområden ska gå före möjligheterna till kustnära exploatering och militära övningar. Strandskydd och riksintresse för rekreation ska bevaras för att säkerställa allas tillgång till hav och natur.

Den totala mängden avfall ska minska i kommunen och produkter ska i ökad utsträckning användas för återvinning och återanvändning. Möjligheterna till återvinning i flerfamiljshus ska förenklas och förbättras.

Kommunens arbete för att minska spridningen av mikroplaster ska fortsätta. Giftiga kemikalier ska inte användas i kommunens verksamheter, särskilt fokus ska vara miljöer där barn ofta vistas.

Matkonsumtionen har en stor miljö- och klimatpåverkan. Kommunen ska därför fortsätta utöka andelen ekologisk, närproducerad och vegetarisk mat. Möjligheterna till stadsnära odling ska utvecklas. Matsvinnet ska minska i kommunens verksamheter.

Invånarnas tillgång till rent dricksvatten ska säkras i framtiden. Dagvattnet ska omhändertas och

förorenat vatten ska renas. Vattenkvaliteten i hav, sjöar och vattendrag ska förbättras och avloppsslammet ska bli renare.

VÄNSTERPARTIET ARBETAR FÖR ATT:

- Sätta upp fler solpaneler på lämpliga kommunala fastigheter.
- Anlägga kommunala solcellsparkar där även privatpersoner, bostadsrättsföreningar och organisationer ges möjlighet att ta del av tekniken.
- Göra fjärrvärmens och elproduktionen helt fossilfri till år 2025.
- Områden för produktion av förnybar energi som vind och sol ska bli en del av den kommunala översiktsplanen.
- Införa särskilda klimatbudgetar för kommunens verksamheter till år 2020.
- Renoveringar ska ske klimatsmart genom klimateffektiva val av bygg- och anläggningsmaterial och energieffektivisering.
- Ställa krav på solceller och energieffektiva lösningar i detaljplaner för bostäder.
- Stadsplanering och detaljplaner ska utformas så att behovet av privat bil minskar
- Genomföra försök med avskiljning av avfall i avlopp inom några av AB Framtidens bostadsområden för att dels återvinna vatten och dels få material till biogasframställning.
- Information på punktskrift ska finnas på alla kommunens återvinningsstationer.
- Öka andelen vegetarisk mat i kommunens verksamheter.
- Öka andelen ekologisk mat och prioritera närproducerat i kommunens verksamheter.
- Utredda var vertikala växthus i stadsbebyggelse kan anläggas för ökad lokal matproduktion.
- Bygga ut nätet av dricksfontäner.
- Utredda förutsättningarna för att fasa ut plastpåsar i det lokala näringslivet.
- Driva kommunala fordon på el eller biogas i så stor utsträckning som möjligt.
- Genomföra projekt på skola eller förskola där föräldrar ges möjlighet att köpa överbliven mat till självkostnadspris.

ARBETSMARKNAD & VUXENUTBILDNING

ANALYS

Att ha ett arbete är en grundläggande rättighet. Både för att kunna vara självförsörjande, men även för att vara med och bidra till samhället. Att ha ett arbete är dessutom viktigt för att känna delaktighet och samhörighet.

Den strukturella rasismen och den patriarkala könsmaktsordningen har skapat en segregerad arbetsmarknad. Många av de personer som har flyttat till Sverige har med sig kompetens och erfarenhet som inte kommer till användning, samtidigt som det råder brist inom många yrken.

Det har gjorts flera nationella satsningar för att skapa så kallade enkla jobb med lägre löner och osäkra anställningsformer. Det har lett till lönedumpning på arbetsmarknaden och riskerar att slå ut fasta jobb med bra anställningsvillkor. Det är dessutom uttalat att det är utrikes födda och kvinnor som ska ha de enkla jobben.

Personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom eller normbrytande funktionalitet har ofta svårt att komma in på arbetsmarknaden. Det är även hög arbetslöshet bland personer med en normbrytande funktionalitet som medför nedsatt arbetsförmåga. Även personer som har en normbrytande funktionalitet utan nedsatt arbetsförmåga diskrimineras på arbetsmarknaden.

INRIKTNINGAR

Kommunen ska erbjuda utbildning och kompetenshöjande insatser. Det handlar bland annat om att fler ska få den kompetens som krävs på arbetsmarknaden.

Utbildning är nyckeln till en jämlik arbetsmarknad. Vuxenutbildning och SFI är därför viktigt förnyanländas möjligheter att etablera sig i samhället och arbetslivet.

Validering ska användas för vidareutbildning och för personer med utländska utbildningar. Det gäller särskilt yrken med lågavlönade kvinnor med kort utbildningstid som har en gedigen yrkeserfarenhet. Kommunen ska även bli bättre på att omvandla

erfarenhet till kompetens genom validering av kunskaper. Det bidrar till att matcha de behov som finns på arbetsmarknaden och för att individer att kunna ställa om sig i yrkeslivet.

För de som står långt från arbetsmarknaden behövs vuxenutbildning och andra arbetsmarknadsåtgärder för att komma i arbete. Kommunen ska därför ha en välfungerande vuxenutbildning som ska bedrivas i egen regi. Genom vuxenutbildningen ökar möjligheterna att läsa vidare på universitet och högskola eller att få arbete inom olika bristyrken.

Kommunala sommarjobb ska fortsatt erbjudas ungdomar mellan årskurs nio till årskurs två i gymnasiet. Kommunen ska även initiera ett samarbete med andra aktörer såsom regionen, näringsliv och andra för att skapa fler sommarjobb till ungdomar.

VÄNSTERPARTIET ARBETAR FÖR ATT:

- Vuxenutbildningen ska ha ett tydligt uppdrag att arbeta med validering.
- Erbjudna alla ungdomar i årskurs nio till årskurs två i gymnasiet kommunala sommarjobb.
- Arbeta för att återta vuxenutbildningen i kommunal regi inför varje ny upphandling.
- Erbjudna utbildning och arbetslivsriktad praktik till de som står längst från arbetsmarknaden.
- Öka sysselsättningsgraden för personer med normbrytande funktionalitet.

PERSONAL

ANALYS

Personalsituationen i kommunen är svår och arbetsmiljön är ansträngd. Många verksamheter präglas av hög arbetsbelastning och för låg grundbemanning. Det har skapat höga sjuktal, främst hos kvinnor i välfärdsyrken.

Stora delar av problemen med arbetsmiljön kan härledas till effekterna av styrsystemet New Public Management (NPM). Systemet skapades för att få en billigare och effektivare välfärd. Konsekvenser av NPM blev istället minskat inflytande och medbestämmande för anställda till följd av styrning uppifrån och kontroll.

Konkurrensutsättningen har skapat ökat kundtänkande och dokumentationskrav. Något som förvärrat arbetsmiljön och utökat den administrativa bördan. Kommunens hierarkiska organisation med många chefsled har skapat otydliga beslutsvägar och flyttat makten från personalen till högre chefer.

Arbetsmiljön har även blivit sämre till följd av att många arbetsplatser byggs om till kontorslandskap. Det är en lösning som sällan passar i kommunal verksamhet. Skillnaderna i arbetsvillkor och förutsättningar skiljer sig åt beroende på kön. De kvinnodominerade sektorerna har sämre förutsättningar än de mansdominerade.

Många rektorer och enhetschefer inom de kvinnodominerade sektorerna har ansvar för ett för stort antal anställda vilket bland annat leder till sämre arbetsmiljö. Kommunen har problem med kompetensförsörjning och rekrytering. Något som orsakar en brist på personal inom flera områden. Situationen förvärras genom att allt fler anställda väljer att byta arbetsplats på grund av den ansträngda arbetsmiljön.

Den strukturella rasismen finns inom kommunen och bland dess anställda. Utrikes födda arbetar i högre utsträckning inom arbetaryrken och få chefer är födda utanför Europa.

Att personal inte får den kompetensutveckling som krävs för arbetet skapar både stress och en känsla

av otillräcklighet. Något som även innebär en risk för de som tar del av den kommunala välfärden.

INRIKTNINGAR

Personalen är kommunens viktigaste resurs. Deras erfarenhet och kompetens ska därför tas tillvara. Detta ska genomsyra hela kommunens organisation.

Att få ner sjuktalet ska prioriteras. Första linjens chefer ska få ett rimligt antal medarbetare för att kunna arbeta med rehabiliterande och arbetsmiljöfrämjande insatser. Friskvårdsarbetet behöver också stärkas.

Att bygga öppna kontorslandskap eller aktivitetsbaserade arbetsplatser är en kortsiktig lösning för att spara pengar, men som också är kontraproduktiv då det istället leder till hög sjukfrånvaro. Alla kommunens arbetsplatser ska vara ändamålsenligt utformade.

Personalen har rätt till delaktighet och påverkansmöjligheter. Medarbetarinflytandet ska därför stärkas och utvecklas. Rätten till att arbeta heltid ska fortsatt garanteras och tillsvidareanställningar ska vara norm för alla kommunens anställda. Arbetstiden ska kortas för att skapa ett mer hållbart arbetsliv.

Kommunens personalpolitik ska vara feministisk. Det handlar om vilka som får arbetskläder, har trygga anställningar och möjligheter till utveckling i arbetslivet. Kommunen ska minska löneskillnaderna mellan könen och höja lönerna för lågavlönade grupper. Det innebär också att de med höga löner måste avstå större löneökningar till förmån för de som tjänar minst.

Kommunen ska aktivt arbeta mot diskriminering. Kunskaper om att rekrytera utan att diskriminera ska därför förstärkas utifrån ett normkritiskt perspektiv och kunskapen om rasistiska och sexistiska strukturer ska öka bland kommunens chefer.

All personal ska ha tillgång till kontinuerlig kompetensutveckling.

VÄNSTERPARTIET ARBETAR FÖR ATT:

- Ta bort löneskillnaderna baserade på kön.
- Genomföra fler försök med sex timmars arbetsdag med bibehållen lön.
- All personal inom välfärdssektorn som har behov av arbetskläder ska få det.
- Öka antalet anställda inom välfärden.
- Återkommunalisera välfärdsverksamhet och stoppa all privatisering av den offentliga välfärden.
- Alla chefer i kommunen ska genomgå utbildning i att rekrytera utan att diskriminera.
- Stoppa användandet av bemanningsföretag inom välfärdssektorn.
- Minska antal anställda per chef inom välfärdssektorn.
- Genomföra satsningar på de med lägst löner.
- Stärka de fackliga organisationernas inflytande på kommunens arbetsplatser.
- Minska användningen av timanställningar och upphöra användningen av visstidsanställningar
- Ge all personal möjlighet till friskvård på arbetstid.
- Erbjud alla nyanställda i kommunen introduktionsutbildning i normkritik.

IDROTT, FRITID & FÖRENING

ANALYS

Det finns en stark tradition av föreningsliv i Sverige där många är medlem i en eller flera föreningar. Föreningslivet har en stark demokratisk organisering och spelar en viktig roll som mötesplats för invånare att utveckla sociala relationer. Idrottsföreningar engagerar störst antal aktiva medlemmar. Att utöva idrott är viktigt ur både ett folkhälso- och demokratiperspektiv.

Deltagandet i föreningslivet är ojämnt. Utrikes födda, personer med normbrytande funktionalitet och personer med arbetarklassbakgrund deltar i mindre utsträckning än andra. Många deltar inte i föreningslivet eller besöker kommunens anläggningar av ekonomiska skäl.

Deltagandet i föreningslivet skiljer sig även mellan könen. Tjejer och kvinnor ägnar sig åt kultur och sport utan tävlingsmoment i större utsträckning, medan killar och män spontanmusicerar och tävlingsidrottar. Män och killar tar även del av mer resurser. Minst del tar tjejer och kvinnor med utländsk bakgrund.

De flesta ideella föreningar är små föreningar. De har ofta svårigheter att rekrytera nya ideella krafter, hantera de ökade kraven på administration och få tillgång till bidrag.

Kommunen har brist på simhallar, ishallar och fullmättshallar. Det beror på att den idrottsliga infrastrukturen inte har växt i takt med den ökade befolkningen.

INRIKTNINGAR

Fler idrottsanläggningar ska byggas. Lokala bad ska byggas i områdena Östra Göteborg, Majorna och Västra Hisingen. Det ska dessutom byggas fler ishallar i kommunen.

Skolidrottshallar ska byggas som fullmättshallar i större utsträckning. Det innebär att idrottsutövare ska få möjlighet att träna på samma yta som de tävlar på. Det kan optimera resursutnyttjandet och tillgodose föreningslivets och idrottens behov.

Kommunens badhus och gym ska göras avgiftsfria. Som första steg ska fler grupper få fri entré. Det kan handla om studenter, pensionärer, sjukskrivna, personer med försörjningsstöd och personer som lever på existensminimum.

Kommunen ska bättre tillgodose ungdomars önskemål om fritidsaktiviteter. Antalet fritidsgårdar ska öka och likaså aktiviteter som ungdomar själva styr över. Personal ska förstärka barn och ungdomars självkänsla för att de ska få styrkan att skapa egna projekt. Möjligheter för alla grupper att själva kunna skapa och driva olika projekt ska säkerställas, inte minst ur ett feministiskt och demokratiskt perspektiv.

Kommunen ska utöka sina insatser för att värna det ideella ledarskapet. Det kan handla om utökade utbildningsinsatser och föreningsbidrag. Kommunen ska dock fortsatt ställa krav på att föreningslivet ska arbeta inkluderande och normkritiskt. Föreningsbidragen räcker inte alltid för att täcka föreningarnas grundläggande behov. Föreningsstödet ska därför förstärkas, särskilt i arbetarklassområden. Föreningslokaler som hyrs ut av kommunen ska ha låga hyror och vara tillgängliga för så många som möjligt. Kommunala verksamhetslokaler ska tillgängliggöras för föreningslivet i så stor utsträckning som möjligt.

VÄNSTERPARTIET ARBETAR FÖR ATT:

- Bygga badhus i Östra Göteborg, Majorna och Västra Hisingen.
- Bygga minst två ishallar.
- Bygga minst fem utomhusgym i arbetarklassområden
- Öka antalet fritidsgårdar till minst två i varje stadsdel.
- Öka avgiftsfriheten till kommunens friskvårdsanläggningar.
- Skapa fler mötesplatser för HBTQ-ungdomar.
- Förstärka föreningsbidraget i arbetarklassområden.
- Rikta särskilda resurser till tjejer och kvinnors idrottande och friskvård.
- Arrangera en digital festival/LAN-party med särskilt fokus på att inkludera tjejer.

- Minst en internationell e-sporttävling ska arrangeras i kommunen om året.
- Inrätta minst ett sportotek där idrottsutrustning kan lånas ut och återanvändas i varje stadsdel.
- Göra alla toaletter och omklädningsrum till trygga platser och tillgängliga även för personer som bryter mot könsnormer.

KULTUR

ANALYS

Alla tar del av kultur på något sätt. Samtidigt är en stor del av kulturutbudet exkluderande och många har inte tillgång till kommunens kulturella arenor. Idag är möjligheten att ta del av och skapa kultur ojämnt fördelat bland invånarna.

Närheten till biblioteken är en avgörande faktor till hur ofta de besöks. Bibliotek kan fungera som nav i ett bostadsområde och har en viktig roll i samhället som en lokal arena för demokrati och kunskapsinhämtning.

Flera av kommunens kulturinstitutioner har stora investeringsbehov. Västra Götalandsregionen har inte tagit ansvar för sin del av finansieringen vilket har inneburit en urholkning av resurser. Stora konstsamlingar förvaras i lokaler som inte är anpassade och som riskerar att skada föremålen.

Det fria kulturlivet saknar fortfarande resurser för att alla ansökningar som uppfyller kriterierna ska kunna beviljas stöd. Med en begränsad budget för kultur går den största delen av resurserna till institutionerna.

Kulturskolan har en viktig uppgift när det gäller kulturen och ger alla barn möjlighet att själva vara kulturutövare. Den möjligheten är dock skiftande inom kommunen. Långa köer till populära kurser gör att vissa barn inte ges den möjligheten när de själva önskar.

Tillgång till billiga och funktionella lokaler för kulturutövare riskerar att försvinna när kommunens fastighetsbolag ska styras med marknadslogik. Då riskerar viktiga platser att sluta vara tillgängliga för kulturutövare. Platser för kulturutövande saknas dessutom ofta i nybyggda områden.

INRIKTNINGAR

Alla ska ha samma rätt och möjlighet att utöva kultur och att ta del av kulturlivet. Deltagandet för de som möter kulturen i mindre utsträckning ska därför öka. Mer resurser ska ges till den kultur som möter invånare där de bor.

Människor ska ges möjlighet att själva organisera sig och utöva kultur i den form de önskar. Ett brett utbud av kulturverksamheter och verksamheter som utgår från ungas egna önskemål och initiativ ska finnas i alla delar av kommunen.

Kommunens institutioner ska ha ett uppsökande arbete för nå ut till nya målgrupper. Barn och unga ska prioriteras. Kulturinstitutionerna ska samarbeta mer med fria grupper och upplåta sina lokaler åt dem i större utsträckning.

Villkoren för kulturutövare ska förbättras och tillgången på lokaler för kulturutövande ska säkerställas. Att bevara de platser vi har i kommunen är ofta en mer framkomlig väg än att bygga nytt.

Kulturskolan ska ha ett fortsatt brett utbud och arbeta för att barn från hela kommunen deltar. Kön ska byggas bort i hela kommunen. Kulturskolans behov av anpassade lokaler ska tillgodoses.

Välförsedda och lättillgängliga folkbibliotek ska finnas i alla stadsdelar. Särskilda satsningar på biblioteken i arbetarklassområden ska göras. De boende i området ska ges möjlighet att ha inflytande över verksamheten. Biblioteken ska låna ut saker inom många olika kategorier såsom verktyg, leksaker eller kläder.

VÄNSTERPARTIET ARBETAR FÖR ATT:

- Utöka satsningarna på det fria kulturlivet.
- Prioritera barn och ungas rätt till kultur.
- Tillgängliggöra kultur mer, bland annat genom utställningar i det offentliga rummet.
- Tillgängliggöra alla kulturverksamheter för personer med normbrytande funktionalitet. Det gäller såväl för publik som för kulturutövare.
- Erbjuder fler ungdomar kultursommarjobb.
- Skapa fler icke-kommersiella mötesplatser både inom- och utomhus.
- Prioritera föreningars och gruppers möjligheter att affischera för kulturevenemang i det offentliga rummet framför utrymme för reklam.
- Göra kommunens kulturverksamheter avgiftsfria.
- Bygga ut kulturskolan så att kön försvinner.

DEMOKRATI

ANALYS

Det kapitalistiska samhället sätter alltid marknadsvärdet före människovärdet. Därför kan ett kapitalistiskt samhälle aldrig vara ett verkligt demokratiskt samhälle. För att kunna utöka demokratin och ge alla människor lika möjligheter till delaktighet och inflytande måste kapitalismen och klassamhället bekämpas.

Det finns ett samband mellan klass och valdeltagande. Mer resursstarka individer är mer benägna att rösta. Det handlar både om inkomst- och utbildningsnivå. Även utrikes födda röstar i mindre utsträckning än inrikes födda. Förstagångsväljare röstar i lägre grad än andra.

Resursstarka personer tenderar att vara mer aktiva även i andra former av politiskt deltagande. När nya former för inflytande införs riskerar det att leda till att mer makt ges till redan resursstarka på bekostnad av de mer resurssvaga. Det leder även till att personer som bor i centrala delar deltar mer än personer utanför kommunens centrala delar.

Under de senaste åren har extremistiska rörelser blivit allt mer synliga, exempelvis rasistiska, fascistiska och andra totalitära rörelser. De är ett hot mot demokratin som inte tagits på tillräckligt stort allvar.

Kommunen har ett mycket stort antal bolag vilket skapat styrningsvårigheter. Politiska nämnder har oftast mer inflytande över verksamheten än när de styrs i bolagsform.

INRIKTNINGAR

Det krävs ett maktkritiskt perspektiv på kommunens arbete för att utveckla demokratin. Kommunen ska därför utveckla demokratiarbetet nära människor och ge resurser till självorganisering för gemensamma projekt.

Arbetet mot diskriminering är avgörande. Alla som kommer i kontakt med kommunen ska få ett gott och värdigt bemötande. Kommunen ska ha ett inkluderande språkbruk både i det personliga mötet och i blanketter, enkäter, texter med mera.

Heteronormativitet och rasistiska stereotyper och föreställningar ska undanröjas. Frågor om kön och könsidentitet ska inkludera personer som varken definierar sig som män eller kvinnor.

Att öka valdeltagandet är ett långsiktigt arbete som ska ske ständigt och inte bara under valår. Valdeltagande är ofta en effekt av att personer känner sig delaktiga i samhället och arbetet ska därför inriktas på att öka det lokala engagemanget i stort. Fler metoder för att ge möjlighet till personer att själva organisera sig ska därför utvecklas.

Att ha möjlighet att rösta i en bekant lokal i sitt närområde har visad positiv effekt på valdeltagandet. Att satsa på fler lokaler för röstning i områden med lågt valdeltagande är därför en viktig del.

Samråd med unga sker ofta i parallella strukturer istället för att inkluderas i de forumen med beslutsmakt. Ungas egna initiativ och inflytande ska därför öka och tas tillvara bättre.

När invånare ges inflytande ska ett maktkritiskt perspektiv tillämpas. Ofta krävs uppsökande verksamhet för att få de mindre resursstarka grupperna att delta. Det ojämlika deltagandet ska vägas in när resultat från medborgardialoger beaktas.

För att säkerställa valda partiets inflytande bör alla kommunens nämnder ha lika många ersättare som ordinarie ledamöter. Arvodet till heltidspolitiker bör sänkas, hög ekonomisk ersättning är ett dåligt incitament till att vara politiker. Fritidspolitiker bör ha villkor som gör det möjligt att kombinera jobb och familj med politiska uppdrag.

VÄNSTERPARTIET ARBETAR FÖR ATT:

- Inrätta fler vallokaler i områden med lågt valdeltagande.
- Använda ett maktkritiskt förhållningssätt i alla beslutsprocesser.
- Sänka arvodet till heltidspolitiker.
- Utredda hur ojämlikhet mellan olika grupper kan synliggöras.
- Ge resurssvaga personer fler möjligheter att organisera sig.

- Bygga minst två kultur- eller allaktivitetsarenor där innehållet ska utformas av invånarna.
- Utredda vilka bolag som istället kan drivas i nämndform.
- Arbetet mot diskriminering ska genomsyra kommunens alla verksamheter.

UPPHANDLING

ANALYS

Kommunen köper in och upphandlar varor och tjänster för över 20 miljarder kronor årligen. Relativt sett har kommunen kommit långt i arbetet med att ta social och miljömässig hänsyn vid upphandlingar. Sedan upphandlingsfrågorna övergick från bolags- till nämndform ökar möjligheterna till bättre överblick och styrning, vilket varit nödvändigt.

Kommunen behöver samtidigt göra mer för att stärka de arbetandes villkor, höja miljö-, klimat- och djurskyddskraven och öka möjligheterna till arbete för personer långt ifrån arbetsmarknaden.

INRIKTNINGAR

Vid upphandlingar ska kommunen ställa klimatkrav och krav på schyssta arbetsvillkor. Kommunen ska dessutom vara ledande i landet och pådrivande för en social och ekologisk upphandlingslagstiftning och praxis.

Vid samtliga upphandlingar ska kommunen ställa krav på arbetsvillkor som motsvarar fullvärdiga svenska kollektivavtal och meddelarfrihet. Kommunen ska även arbeta för att andelen socialt hållbara upphandlingar ökar och att tydliga krav på miljö- och djurskyddsvillkor ställs.

Den svenska arbetsmarknaden är könsuppdelad mellan olika branscher. Kommunens upphandlingar ska därför bidra till att öka sysselsättningen för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden både i kvinno- och mansdominerade branscher. Kommunen ska använda så kallade reserverade kontrakt för icke-vinstdrivande leverantörer av vissa tjänster inom den sociala ekonomin i större utsträckning.

VÄNSTERPARTIET ARBETAR FÖR ATT:

- Ställa krav på arbetsvillkor motsvarande fullvärdiga svenska kollektivavtal och meddelarfrihet vid samtliga upphandlingar.
- Samtliga upphandlingar ska vara socialt och ekologiskt hållbara.
- Utveckla och tillämpa modellen ”reserverad upphandling”.
- Öka de sociala företagens andel av upphandlingsvolymen.

- Ställa krav på tillgänglighetsanpassningar vid upphandling för att tillgodose alla användares behov utifrån olika normbrytande funktionsvariationer.

